

NP305ZK SPRÁVNÍ VĚDA

Podzimní semestr 2017

Přednáška č.1

19.září 2018

Přednáší: doc.JUDr.Soňa Skulová, Ph.D.

SPRÁVNÍ VĚDA

- × Centrální pojem = **Veřejná správa**
jako komplexní, multikriteriální společenský jev
- × Přístupy ke zkoumání veřejné správy
 - + **Rozmanitost, členitost** – možnost více přístupů.
 - + **Vývoj v čase, pružnost** – více či méně dle potřeb společnosti (státu).

I.1 ADMINISTRATIVISTIKA – SPRÁVNÍ STUDIA

Zahrnuje obory:

- věda(teorie) správního práva
(„VSP“)

- správní věda („SV“)

- správní politika

I.2 VÝVOJ ZKOUMÁNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY

Významný pro chápání veřejné správy **v potřebných souvislostech**.
Zvláště u veřejné správy – znak **trvalosti, continuity**.

+ zkušenosti („*Historia magistra vitae*“)

Tradice a základy současné naší veřejné správy dle hlavních etap:

- ✘ **kameralistika, policejní věda** (Francie, Prusko – 17. – 18.století) = prakticistní přístupy.
- ✘ **správní nauka** (18. stol.- počátek 19. /*Bonnin, L. von Stein*/ = působení správy ve společnosti.
- ✘ Evropa - období **juristické** (od poloviny 19. stol.- k právnímu normativismu),
Mimo tento rámec později - *M.Weber*(sociologie), *H.Fayol* (modely řízení).

I.2 VÝVOJ ZKOUMÁNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY

-POKR. 1

- ✘ USA – **manažerské přístupy** (F.W.Taylor, W.Wilson), a další směry.
- ✘ Období **po 2.světové válce** – rozvoj SV, inspirace z USA do Evropy.
- ✘ Mnohost metod zkoumání a přístupů:
(**behaviorismus** /Simon/, **Human Relations** /Mayol, **Decision Making, systémový** /Rosenbloom, Etzionil, Fuzzy-logic, **kontingenční přístup** /Crozier/

I.2 VÝVOJ ZKOUMÁNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY

-POKR. 2

- × metody hodnocení („*evaluace*“): TQM, EFQM, CAF, benchmarking, BSC /vyvážených ukazatelů/, ISO).

Tyto metody – původ v soukromém sektoru.

Avšak: **Limity využití manažerských metod!**

- × **specifický vývoj v „sovětském bloku“** („teorie socialistické státní výstavby“).

Odraz, resp. projev moderních přístupů: „teorie řízení“, „teorie organizace“, „správní věda“.

SPRÁVNÍ VĚDA JAKO VĚDNÍ OBOR:

- ✘ Náleží ke společenským vědám (s prvky věd přírodních),
- ✘ Obor komplexní (hybridní),
- ✘ Věda systémová,
- ✘ Věda teoreticko-praktická (cílem zvýšení efektivnosti VS)

METODY SPRÁVNÍ VĚDY

- ✘ Musí odpovídat předmětu zkoumání.
Tvoří soubor nástrojů zkoumání.
- ✘ Jednotlivé metody (u oblasti společenských věd):
 - *historická*
 - *komparace historická i horizontální,*
 - *normativně-dogmatická (zkoumá regulativní znaky VS)*
 - *metoda behaviorální, - metody sociologické,*
- ✘ Z exaktních metod: *statistické, formalizace + matematické modely, počítačové modelování.*
- ✘ Experimentální metody (*experiment, pilotní projekt*)
- ✘ Z obecných metod (přizpůsobených podmínkám správní vědy a jejímu účelu): *analýza, strukturálně-funkční analýzy, syntéza, indukce.*

I.3 VZTAH SPRÁVNÍ VĚDY („SV“) A VĚDY SPRÁVNÍHO PRÁVA („VSP“)

Předmět zkoumání:

SV = *Veřejná správa* jako komplexní společenský systém

VSP = *Správní právo* jako systém právních norem, zásad, principů (u VSP)

Pozn.1 : pojem „systémová metoda“ (u obou odvětví)

Pozn.2 : „správněprávní“ a „správněvědní“ přístup.

I.3 VZTAH SPRÁVNÍ VĚDY A VĚDY SPRÁVNÍHO PRÁVA

- POKR.

Rozdíl v **metodách zkoumání SV a TSP**

(determinovány předmětem zkoumání):

SV: - **obecné metody:** **empirické** (pozorování, experiment) a **racionální** (analogie, indukce, dedukce, analýza, syntéza),

- další metody: **systemová, komparace, historická komparace,**

- + z jiných oborů využívá: metodu **sociologických výzkumů**, metodu **kvantitativní** (matematické, vč. matem. modelů, kybernetika), **behaviorální, statistické, ...**

I.3 VZTAH SPRÁVNÍ VĚDY („SV“) A VĚDY SPRÁVNÍHO PRÁVA („VSP“)-POKR.

Společný cíl obou disciplin:

= zvýšení **efektivnosti** veřejné správy.

Ovšem **odlišnými**, „svými“ způsoby:

VSP = náměty, návrhy pro legislativu */de lege ferenda/*
(+ inspirace pro judikaturu),

SV = doporučení **pro správní praxi, včetně ústřední** (pro koncepce, reformy, racionalizaci, i vlastní činnost).

Pozn.: Pojem „**efektivnost veřejné správy**“ = **společenská efektivnost** (= míra, způsob a náklady naplňování cílů a úkolů VS)

II.1 SPRÁVNÍ PRÁVO.

POJEM, VÝVOJ, ZAŘAZENÍ

- ✘ Vznik a vývoj správního práva.
(2. polovina 19. stol.)
- ✘ Správní právo jako právní odvětví
(kritéria samostatnosti tohoto odvětví)
- ✘ Vztah k dalším právním odvětvím

II.2 SPRÁVNÍ PRÁVO JAKO OBOR VEŘEJNÉHO PRÁVA

- × Problém právní duality
- × **Veřejnoprávnost** správního práva:
 - teorie mocenská
 - teorie zájmová
 - teorie organická
- × Vztah **ústavního práva** a **správního práva**
- × Veřejná správa a normy veřejného a soukromého práva

II.3 SPRÁVNÍ PRÁVO

EVROPSKÉ SPRÁVNÍ PRÁVO

- *vývoj* správních systémů a právních úprav
 - *společné znaky* (tradice, hodnoty, principy, a také organizační systémy)
 - *institucionalizace* (Rada Evropy, ES/EU)
 - proces **evropeizace** správního práva
 - vytváření „Evropského správního prostoru“

III.1 VEŘEJNÁ SPRÁVA

POJEM, OBSAH

- × Pojem „správa“
- × Pojem „řízení“ (**management**)
- × Znaky správy (institucionalizace, strukturovanost, trvalost, + u VS povinnostní povaha)
- × **Správa veřejná** a **správa soukromá**, rozdíly (obdobně jako u práva soukromého a veřejného)
- × Prvek **účelový** a prvek **právní** ve veřejné správě.

III.1 VEŘEJNÁ SPRÁVA – VNÍMÁNÍ:

- ✘ Veřejná správa **v organizačním pojetí**
(organizace, struktura, vztahy).
+ *Organizační principy* (= možnosti uspořádání, vytváření, vztahů).
- ✘ Veřejná správa **ve funkčním pojetí**
(jako činnost) + *Zásady činnosti*.

Ve skutečnosti však působí jako **souhrn obou stránek**, jež jsou vzájemně **propojeny a podmíněny**:

- tj. v **systemovém pojetí** veřejné správy (= „celostní“ = „*organizační struktura v akci*“).

III.2 AKTUÁLNÍ VÝVOJ ZKOUMÁNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY

úloha :

- ❖ - **národních *vzdělávacích a výzkumných institucí*** (Francie – ENA, Německo – Institut správních věd ve Speyeru), v ČR nikoliv...
- ❖ - **mezinárodních a nadnárodních *organizací*** (podporujících demokracii (včetně místní a regionální, ochranu práv jednotlivců, ekonomický rozvoj):
 - OECD, Rada Evropy, **EU**,
- ❖ + **vědeckých institucí** (***IIAS / EGPA*** Brusel, ***EIPA - Maastricht, EUI ve Florencii, NISPACee*** – Bratislava – síť institutů a škol VS v rámci Stř. a Vých.Evropy).
- ❖ **Odborné konference** (např. každoroční – EGPA – „European Group for Public Administration“). - *inspirace, prezentace výsledků, výměna zkušeností, rozvoj věd o VS.*

III.3 AKTUÁLNÍ VÝVOJ ZKOUMÁNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY (TRENDRY VE SPRÁVNÍ VĚDĚ)

× Současná témata (výběr):

- **Teorie reform** veřejné správy, **řízení změn** ve veřejné správě,
- + Zvyšování **efektivnosti** VS (= trvalý požadavek), v současnosti např. zejm. v položce „**úspornost**“,
- + **Kvalita řízení, standardizace procesů, regulace** (např. RIA), **evaluace a její metody**,
- + **Elektronizace**, e-government,
- + Zapojení **soukromého sektoru** (např. „PPP“),
- + **Principy dobré správy**, evropský administrativní prostor,
- + Opatření proti korupci, **etika**,
- + Otázky **deficitu demokracie**, a další.....

EGPA – „EUROPEAN GROUP FOR PUBLIC ADMINISTRATION“.

- ✘ Konference srpen 2018 v Lausanne.
- ✘ *Permanent Study Groups (ilustrace oblastí, hledisek zkoumání VS)*
 - PSG I: E-Government
 - PSG II: Performance in the Public Sector
 - PSG III: Public Personnel Policies
 - PSG IV: Local Governance and Democracy
 - PSG V: Regional and Local Government
 - PSG VI: Governance of Public Sector Organizations
 - PSG VII: Quality and Integrity of Governance
 - PSG VIII: Civil Society, Citizens and Government

DALŠÍ „PERMANENT STUDY GROUPS“:

- ❑ **PSG IX: Teaching Public Administration**
- ❑ **PSG X: Law and Public Administration**

- × PSG XI: Strategic Management in Government
- × PSG XII: Public Sector Financial Management
- × PSG XIII: Public Policy
- × PSG XIV: EU Administration and Multi Level Governance
- × PSG XV: Public Administration, Technology and Innovation
- × PSG XVI: Public and Nonprofit Marketing
- × PSG XVII: Sociology of the State: Reforms and Resilience

- ❑ **PSG XVIII: Justice and Court Administration**

- × PSG XIX: Public Network Policy and Management
- × PSG XX: Welfare State Governance & Professionalism
- × PSG XXI: Policy Design and Evaluation
- × PSG XXII: XXII Behavioral Public Administration.

VÝVOJ VEŘEJNÉ SPRÁVY A JEJÍHO ZKOUMÁNÍ = NEKONČÍCÍ PROCES

Otázky k zamyšlení:

- Jak je využíván **potenciál vědeckého zkoumání** veřejné správy a její právní regulace ?
- Jak jsou **využívány existující, resp. dostupné poznatky a zkušenosti (doporučení)** ?
- Je tomu obdobně **jako v soukromém sektoru** ?
- Jaké jsou pro to **důvody** ?????